

מסורת הש"ס

(א) לעיל יט: פסחים ט. וס"ג. (ב) כתובות פ.: (ג) [לעיל יט: כתובות פ.]: (ד) לקמן גב. (פה). כתובות גג: פ.:

»

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי איכא וכו' פלגא בנכסי מיתנא אי מנתא כל' ותינת פלגא נכנסים ממה נפשך אפילו הכי לא חשיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא צא לירש מכח מה הוא צא עליהן: פלגא דקא מודה לבו שקלי. מששה זהובים נוטלין שלשה: טילתא דקא מודו ליה. שני זהובים תילתא דכולהו נכסי: שקיל דהא אמרו ליה אחונא את ואינהו הוו תרי ואיכו עלישי: פש דנקא. דקמינאז עליה האי אמר כולה ידידי והני אמרי כולה דידן הוא נוטל חצי וצין שניהם חצי: סבא ויבם בנכסי ספק. סבא אמר האי צר מיתנא הוא וכיון דאין לו יורש אני קודם דתנן (ב"ב דף קטו). האז קודם לכל יואלי ירכו ויבם אמר צני הוא ואני יורשו דהאז קודם: או סבא וספק בנכסי יבם. שאין ליבם בן אחר סבא אמר את צר מיתנא ואני יורש את צני מקום שאין לו בן וספק אמר צנו אני ואני יורשו: חולקין. דדלתא כולהו דהאי ודלתא כולהו דהאי. ואין לומר האז ודאי מוחזק דאם זה צנו אין כאן לצא כלום: **בבבבב** שומרים יבם. ממתנת ומצלה ליבם. כמו עניה זו לשא שמרה בנף על פי בכתובות (דף סג.): **שנפלו לה נכסים**. מאציה וסלקא דעתן שנפלו לה כשהיא שומרת יבם: **ובנכנסים הנכנסים ויואלים עמה**. היינו נכסי מלוג שהקryn שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יואלת יואלין עמה: ה"ג צ"ש **אומרים יחלוקו יורשי הצעל עם יורשי האב**. דספק נשואה היא וזכה היבם בציני

דרכי חד אים לי גבך. וטענת צרי הוא דידע מאי קתבע מיניה: **מי איכא למימר הכי**. הא לא ידע מאי קא תבע מיניה אי פלגא בנכסי מיתנא ^(א) אי פלגא מנתא בנכסי יבם ומכח שמי טענות הוא צא עליהם בכל אחת ואחת אומרים לו הצא ראייה: **סבא**. אצי הממ

והיבם: **הוי יבם ודאי**. יורש ויודע

מכח מי הוא צא ומוחזק בנכסים. ולא דמי להאיא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה זכיה בנכסים ממה נפשך אפילו הכי לא חשיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא צא לירש מכח מה הוא צא עליהן: פלגא דקא מודה לבו שקלי. מששה זהובים נוטלין שלשה: **טילתא דקא מודו ליה**. שני זהובים תילתא דכולהו נכסי: **שקיל** דהא אמרו ליה אחונא את ואינהו הוו תרי ואיכו עלישי: **פש דנקא**. דקמינאז עליה האי אמר כולה ידידי והני אמרי כולה דידן הוא נוטל חצי וצין שניהם חצי: **סבא ויבם בנכסי ספק**. סבא אמר האי צר מיתנא הוא וכיון דאין לו יורש אני קודם דתנן (ב"ב דף קטו). האז קודם לכל יואלי ירכו ויבם אמר צני הוא ואני יורשו דהאז קודם: או **סבא וספק בנכסי יבם**. שאין ליבם בן אחר סבא אמר את צר מיתנא ואני יורש את צני מקום שאין לו בן וספק אמר צנו אני ואני יורשו: **חולקין**. דדלתא כולהו דהאי ודלתא כולהו דהאי. ואין לומר האז ודאי מוחזק דאם זה צנו אין כאן לצא כלום: **בבבבב** שומרים יבם. ממתנת ומצלה ליבם. כמו עניה זו לשא שמרה בנף על פי בכתובות (דף סג.): **שנפלו לה נכסים**. מאציה וסלקא דעתן שנפלו לה כשהיא שומרת יבם: **ובנכנסים הנכנסים ויואלים עמה**. היינו נכסי מלוג שהקryn שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יואלת יואלין עמה: ה"ג צ"ש **אומרים יחלוקו יורשי הצעל עם יורשי האב**. דספק נשואה היא וזכה היבם בציני

ירושמו מספק שהצעל יורש את אשתו ווו שספק נשואה היא אללו זכי בפלגא אצל בכתובתה מודים צ"ש בנחזקת הצעל היא ולא פלגי בה יורשי האב. וטעמא דכולה מתנימין מפרש בגמ': **גב' מאי שנא רישא דל"פ ומ"ש סיפא דפליגי צ"ש**. מאי שנא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי צ"ש אלא בזה דילה מחזקין לנכסי דקאמרי מוכרת ונותנת לבתחלה ומאי שנא סיפא דפליגי כשמתה לא מוקמי נכסי מלוג בנחזקת יורשיה: ה"ג **אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה**. שנפלה לייצום מאירוסין ונפלו הנכסים לה כשהיא שומרת יבם: **סיפא דנפלה**. לפניו לייצום: **כשהיא נשואה**. הלכך רישא דלגבי ארוסה ממש קי"ל לצ"ש תמכור דתתן לקמן כ"ש זו שאינה אלא זקוקה צעלמא ולצ"ה דאמרי צארוסה ודאי לא תמכור לבתחלה אצל אם מכרה ונתנה קיים הכא משום דספק ארוסה היא דאגידא ציה ולאא אשתו ממש היא מודו צ"ה דמוכרת ונותנת לבתחלה: סיפא

כמוזה כדי ליתן טעם לדבר כלומר בנחזקת מי שהיו עד עתה דהיינו בנחזקת הצעל אצל בכתובה דצר פשוט הוא יותר שהיא בנחזקת הצעל מנכסי כאן ברזל שהיא הביאה מבית אציה ושמה אותם לצעל וכן י"ל למאן דאמר התם בנחזקת יורשי הצעל ואם תאמר ולמאן דאמר בנחזקת יורשי האשה מ"ש מנפל הבית עליו ועל אמו דמודים בית הלל שיחלוקו ולא מוקמינן להו בנחזקת יורשי האם יש לומר דשמת קסבר ההוא תנא דירושת יורשי הצעל דרבנן א"נ אפילו קסבר דהוי דאורייתא כיון דלאו מכח קורצה קאמין מוקמינן להו בנחזקת האשה טפי א"נ משום הכי לא מוקמינן להו התם בנחזקת יורשי האם משום דרגילות הוא שהאם היא מתה קודם דקא חשיב צריש יש נוחלין (ב"ב דף קת). פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא החזיקום בנחזקת האם ואם תאמר ויורשי האשה היכי גבו כתובה ^(א) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבעות דף מו). דאין אדם מוריש שבעה לבניו ומיהו לצ"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי והוו כמוחזקין בזמון דכמה צרייתות דפריך מינייהו לרב ושמואל בשבעות ^(י) משני התם דלתא כצ"ש ולר"א דאמר בנחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבעות (דף מת). אדרב ושמואל אצל ר' יוחנן דאמר בנחזקת יורשי הצעל ופי' דנכסים בנחזקתם הוא טעם לדבר למה לי תיפוק ליה דאין אדם מוריש שבעה לבניו ויש לומר דהיא הנותנת דלפי שהנכסים בנחזקת הצעל ^(א) אינה מורשת שאם היו בנחזקת האשה היתה מורשת כמו לבית שמאי דאמרי כגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי במטלטלי ואיתנהו צענייהו שנוטל בלא שבעה והא דלא משני הכי בשבעות אלא דוחק להעמידה כצ"ש משום דהתם בכתובה איירי אצל הכא דאיירי בנכסי כאן ברזל שהציא מבית אציה דרגיילין להיות צענייהו דאין דרך לצעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף יט.) המכנסת שום לצעלה אם רצה הצעל למכור לא ימכור: זיקת

החולין ליבמתו פרק רביעי יבמות

לח.

הרי יבם ודאי וספק ספק. פי' צקונטרס ודאי שידע מאציה כח הוא צא ומוחזק בנכסים ולא דמי לההוא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה בנכסים זכיה ממה נפשך אפ"ה לא חשיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא צא עליהם משמע מתוך פירושו דקרי ודאי מה שודאי נוטל חלק בנכסים ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנח: ושם) גבי הא דתנן נפל הבית עליו ועל אמו ^(א) אלו ואלו מודים שיחלוקו פירש רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם דהיינו אחי האם מאציה עם יורשי הבן היינו אחי הבן מן האב ראובן ולא רצה לפרש יורשי האם צני האם דהיינו אחי הבן מן האם דהיינו צנימין דא"כ ה"ל צנימין ודאי וראובן ספק ואין ספק מוילא מידי ודאי ואין גרסה כלל דאטו מפני שהוא ודאי במקצת הנכסים יחא ודאי כזולן ועוד דאמר התם ומייתי ליה לקמן גבי נפל הבית עליו ועל אציו עליו ועל מורישיו והיתה עליו כתובת אשה וצ"ח כו' ומסיק דיורשי האב אחי הבן אלמא אע"ג דיש לאז צנים אחרים לא חשבינן להו ודאי וכן צפ"ק דצ"ק (דף ט. ושם) גבי אחים שחלקו ואז צ"ח ונטל חלקו של אחד מהן דאמר רב אסי נוטל רביע בקרקע או רביע בצמעות משום דמספקא ליה אי כיורשים דמו אי כלקוחות ולא אמרי' שלא יטול כלום שהרי זה המוחזק הוא ודאי במקצת נכסים וכן זה אומר כולה שלי וזה אומר חצי שלי וצ"ח חצי אחוים בטלית (ב"ב דף ג. א) אלא הא דקרי הכא יבם ודאי היינו משום שהיבם הוא ודאי יורשו של סבא אצל ספק הוא ספק אם הוא יורשו כלל אצל התם בנפל עליו ועל אמו לא הוי צנימין ודאי יורש צכל חצי האחר דאם מתה רחל קודם יוסף הוי ראובן נמי יורשו וכן בנפל הבית עליו ועל אציו אם מת האב קודם הוי צעל חוב יורש ולא בן האחר: **ובבבב** **הר"א אומרים**

הנכסים בנחזקתן. בפרק מי שמת (ב"ב קנח. ושם) פליגי בכהאי גוונא צ"ש וצ"ה גבי נפל הבית עליו ועל אשתו וקאמר בגמ' בנחזקת מי פירוש בית הלל דקאמרי נכסים בנחזקתן דהיינו נכסי כאן ברזל בנחזקת מי ר' אלעזר אומר בנחזקת יורשי האשה רבי יוחנן אמר בנחזקת יורשי הצעל וריש לקיש אמר יחלוקו ופי' צקונטרס בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פ. ושם) דכי היכי דפליגי התם הכי נמי פליגי אמתמימין דהכא ורבינא תס אומר דלא דמיא הך לדהתם דהכא לא פליגי צ"ש בכתובה אלא בנכסי מלוג כדאמר בגמ' דכמוזה שיירה מדקמיני יחלוקו יורשי הצעל עם יורשי אב כו' אצל התם קמני סתמא יחלוקו משמע בכתובה נמי פליגי והיינו טעמא דהתם אם הצעל מת תחלה הויא האשה כמו שגבחה כמובתה אצל הכא שהיא זקוקה ליבם אין לאשה כלום בנכסי הצעל עד אחר החלילה דלא ימתנה כתובה לגבות מחיים ואפשר דכולהו אמוראי מודו הלא דנכסי כאן ברזל הוי בנחזקת יורשי הצעל והא דלא ערבינהו עם

הצעל מנכסי כאן ברזל שהיא הביאה מבית אציה ושמה אותם לצעל וכן י"ל למאן דאמר התם בנחזקת יורשי הצעל ואם תאמר ולמאן דאמר בנחזקת יורשי האשה מ"ש מנפל הבית עליו ועל אמו דמודים בית הלל שיחלוקו ולא מוקמינן להו בנחזקת יורשי האם יש לומר דשמת קסבר ההוא תנא דירושת יורשי הצעל דרבנן א"נ אפילו קסבר דהוי דאורייתא כיון דלאו מכח קורצה קאמין מוקמינן להו בנחזקת האשה טפי א"נ משום הכי לא מוקמינן להו התם בנחזקת יורשי האם משום דרגילות הוא שהאם היא מתה קודם דקא חשיב צריש יש נוחלין (ב"ב דף קת). פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא החזיקום בנחזקת האם ואם תאמר ויורשי האשה היכי גבו כתובה ^(א) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבעות דף מו). דאין אדם מוריש שבעה לבניו ומיהו לצ"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי והוו כמוחזקין בזמון דכמה צרייתות דפריך מינייהו לרב ושמואל בשבעות ^(י) משני התם דלתא כצ"ש ולר"א דאמר בנחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבעות (דף מת). אדרב ושמואל אצל ר' יוחנן דאמר בנחזקת יורשי הצעל ופי' דנכסים בנחזקתם הוא טעם לדבר למה לי תיפוק ליה דאין אדם מוריש שבעה לבניו ויש לומר דהיא הנותנת דלפי שהנכסים בנחזקת הצעל ^(א) אינה מורשת שאם היו בנחזקת האשה היתה מורשת כמו לבית שמאי דאמרי כגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי במטלטלי ואיתנהו צענייהו שנוטל בלא שבעה והא דלא משני הכי בשבעות אלא דוחק להעמידה כצ"ש משום דהתם בכתובה איירי אצל הכא דאיירי בנכסי כאן ברזל שהציא מבית אציה דרגיילין להיות צענייהו דאין דרך לצעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף יט.) המכנסת שום לצעלה אם רצה הצעל למכור לא ימכור: זיקת

עין משפט ונר מצוה

לָא א מיי פ"ה מהלכות נחלות הלכה ד ה סמג
עשין לו טוש"ע אה"ע סימן קסג
סעיף ו:
לָב ב מיי שם טוש"ע שם סעיף ז:
לָה ג מיי שם טוש"ע שם סעיף ח:
לָו ד מיי פכ"ב מהל' אשפות הלכה י ופ"ג
מהלכות נחלות הלכה י סמג
עשין לא טוש"ע אה"ע סימן קס סעיף ה:
לָו ה טוש"ע שם ס"ו:
לָח ו מיי שם טוש"ע אה"ע ס' קסח

לָח ז מיי שם ופ"א
מהלכות יבום הל' א טוש"ע אה"ע שם סעיף ג
וימין קפו סעיף ד:

»

תוס' חד מקבאמי (המשך)
אטונו צב"ב יחלוקו יורשיי הבעל עם יורשיי האב שאני הכא כיון דשומרת יבם היא יבם במקום בעל קאי וכשם שהוא מוחזק בכתובה כך הוא מוחזק בצב"ב והרמב"ם כתב גבי שומרת יבם נמי יחלוקו מסקנא דשמעתתא איליבא דהלכתא שומרת יבם מן הארוסין כל הנכסים בחזקתן ל"ש נפלו לה בחיי ארוס ל"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם ל"ש עבד בה מאמר ול"ש לא עבד בה מאמר ל"ש בחייה ולפירות ול"ש מתה ולגוף הנכסים ואם היתה שומרת יבם מן הגשואין נפלו לה נכסים כשהיא שומרת יבם מוכרת ונותנת נכסים הנכנסין והיוצאים עמה וקיים ואפלו עשה בה מאמר ואם מתה נכסים בחזקתן כתובה וצב"ב בנחזקת יורשיי הבעל. ג"מ בנחזקת יורשיי האב ואפי' עשה בה מאמר ואם היתה שומרת יבם מן הגשואין נפלו לה נכסים כשהיא תחת בעלה קי"ל כרבא דאמר ידו עדיפא מידה ל"ש עבד בה מאמר ל"ש לא עבדי כשמת ויורשיהו עמה. אבל לאביי דאמר איליבא דב"ה דידו כידה השתא דב"ה דידו כידה השתא דידו ובנכסים בחזקת יורשי האב. מיהו קי"ל כרבא ויחלוקו ואע"ג דאמר רב פאא דיקא מתני' כותיה דאביי הלכתא כותיה דרבא דקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא וי"מ מיעיל קב"ה הלכך הלכתא כרבא ויחלוקו. וי"מ איליבא דרבא דאמר בנחזקת יבם. ורש"י כתב ויחלוקו והא דאמר ואע"ג דקשיא מתה לאביי ה"ה לרבא נמי קשיא אדמפלגי לאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות דאיליבא דב"ש יחלוקו. וי"מ דלרבא לא קשיא מתה ^(א) דבמתה ה"ה יחלוקו לכ"ע הואיל וחללו באים ליריש אבל בחייה נכסים בחזקתן אפי' לב"ש אפי' עבד לה מאמר ^(ג) ולפי הפירוש הזה לא היה צורך לאוקמי ירשיי הבעל עבד לה מאמר. וה"ל לאוקמי ירשא וסיפא בחד טעמא דברבד לה מאמר:

^[1] ר"ל בנפלו לה נכסים תחתיו דבעל ול"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם לצ"ש יחלוקו. (ב) עי' תוס' לקמן דף ל"ה אע"ג